

NELJAS PEATÜKK

Püha narr

1.

2003. aasta novembris saatis riskifondi Renaissance Technologies portfellihaldur Nat Simons mitmele kolleegile mureliku kirja. Keeruliste finantsoperatsioonide tõttu oli Renaissance Technologies jõudnud olukorda, kus neil olid osakud New Yorgi investorile Bernard Madoffile kuulvas fondis, ning Simonsile tundus, et Madoff pole päris puhas poiss.

Kui te töötasite New Yorgi finantsmaailmas 1990. aastate lõpul või 21. sajandi alguses, siis on üsna kindel, et olete Bernard Madoffist kuulnud. Tema kontor asus Manhattani südames peenes Lipstickiks kutsutud elegantses kontorihoones. Ta oli mitme tähtsa majanduseltsi juhatuse liige. Ta käis läbi nii Hamptoni kui ka Palm Beachi rahakate kodanikega. Tal oli kõrk hoiak ja tohutu pahmakas halle juukseid. Ta oli eraklik, otsekui varjas midagi. Ja just see muutis Simonsi ettevaatlikuks. Ta oli kuulnud kuulujutte. Töökaaslastele saadetud meilis kirjutas ta, et keegi, keda ta täielikult usaldas, oli väljendanud saladuskatte all oma veendumust, et Madoffil tekivad hiljemalt aasta jooksul tõsised probleemid.

Ta lisas veel: „Mõtleme sellele, et tema väimees on audiitor ning poeg on samuti organisatsioonis kõrgel positsioonil, samas on oht rasketeks süüdistusteks, kontode külmutamiseks ja nii edasi.“

Järgmisel päeval vastas meilile juhatuse liige Henry Laufer. Ta oli kõigega nõus. Ta lisas ühtlasi, et Renaissance'il on sõltumatuid

töendeid selle kohta, et Madoff on seotud millegi kahtlasega. Seejärel tõi Renaissance'i riskijuht Paul Broder – inimene, kes oli vastutav selle eest, et fond ei paigutaks oma raha viisil, mis võiks kahju tuua – sisse pika ja põhjaliku analüüsi Madoffi väidetavate kauplemisstrateegiate kohta. „Mitte miski ei klapi,“ võttis ta asja lühidalt kokku. Kolmekesi otsustasid nad asja põhjalikumalt uurida. Nende kahtlused süvenesid. „Jõudsin arusaamisele, et me lihtsalt ei saa aru, mida ta teeb,“ selgitas Broder hiljem. „Meil polnud aimugi, kuidas ta raha teenib. Tulud, mis ta väitis end teenivat, ei olnud kuidagi kooskõlas tõenditega, mis me leidsime.“ Renaissance'il olid omad kahtlused.

Kas nad müüsid oma osaluse maha? Mitte päris. Nad vähendasid seda poole võrra. Nad maandasid oma riski. Kui Madoff viis aastat hiljem vahele võeti kui ajaloo kõige suurema Ponzi-skeemi niiditõmbaja, siis kuulasid riiklikud uurijad ka Nat Simonsi üle, tahtes teada, miks ta seda tegi. „Portfelli haldurina ei uskunud ma kunagi, et ta on pettur,“ ütles Simons. Ta oli valmis tunnistama, et ei taibanud päris täpselt, millega Madoff tegeleb, ja seda, et Madoffi juures oli midagi kahtlast. Ta ei olnud valmis uskuma, et Madoff võiks olla läbini mäda. Simonsil olid kahtlused, ent tal polnud neid piisavalt. Ta eeldas vaikimisi tõe.

Simonsi ja Lauferi kirjavahetus avastatati USA väärtpaberi- ja börsikomisjoni (SEC) rutiinse auditi käigus. SEC vastutab riskifondide tegevusharu järelevalve eest. Tegu polnud esimese korraga, kui SECil tekkisid Madoffi tehingute suhtes kahtlused. Madoff väitis, et järgib aktsiaturuga seotud investeerimisstrateegiat, mis tähendas, et nagu kõikidel turuga seotud strateegiatel, peaks ka Madoffi kasum kõikuma üles-alla, just nii, nagu käivad kursid turul üles-alla. Madoffi kasum oli aga justkui kivisse raiutud ning see ei olnud loogiline. SECi uurija Peter Lamore kohtus Madoffiga, et temalt aru pärida. Madoff ütles talle, et on sedavõrd ettenägelik; et kõhutunne ütleb talle, millal oma osakud välja tõmmata, kui tulemas on langus, ja millal need sisse paigutada, kui tulemas on tõus. „Esitasin seda sama küsimust korduvalt,“ meenutas Lamore hiljem.

Mulle tundus tema kõhutunne, noh, kummaline, kahtlust äratav. Kas teate, ma käisin talle peale. Mulle tundus, et on midagi veel ... Ma arvasin, et ta, noh, saab mingisugust siseinfot üleüldise turuseisu kohta, mida kellelgi teisel ei ole. Nii et ma survestasin teda sellega. Küsisin Bernielt üha uuesti ja uuesti ja noh, mingi hetk taipasin, et ma ei tea, mida teha.

Lamore jagas tekkinud kahtlusi oma ülemuse Robert Sollazzo, kellel olid samuti omad kahtlused. Neid polnud siiski piisavalt. Nagu oli kirjas Madoffi juhtumi analüüsis: „Sollazzo ei leidnud, et Madoffi väide, nagu kaupleks ta kõhutunde põhjal, oleks tingimata naeruväärne.“ SEC eeldas vaikimisi tõde ning petmine jätkus. Tõtt-öelda oli Wall Streetil loendamatu arv inimesi, kes Madoffiga kaubeldes tundsid midagi tema juures valesti olevat. Mitu investeerimispanka käisid temast kauge kaarega mööda. Isegi kinnisvaramaakler, kes talle kontoripinna rentis, pidas teda kahtlaseks. Mitte keegi aga ei võtnud midagi ette ega arvanud, et tegu võiks olla ajaloo suurima petturiga. Madoffi puhul eeldasid vaikimisi tõde *kõik*, välja arvatud see üks inimene.

2009. aasta veebruari alguses, vaid veidi üle kuu aja pärast seda, kui Madoff ise oma süüd tunnistas, andis Kongressi ees oma tunnistuse, mis ka riigitelevisionis üle kanti, mees nimega Harry Markopolos. Ta oli iseseisev finantskuritegude uurija. Tal oli seljas kehvasti istuv roheline ülikond. Ta rääkis närviliselt ja kõhklevalt, New Yorgi aktsendiga. Mitte keegi ei teadnud, kellega tegu on.

„Mina ja mu meeskond tegime kõik mis võimalik, et mõjutada SECi Madoffi Ponzi-skeemi uurima ja seda lõpetama – meie hoia-tused, mis olid korduvad ja usaldusväärsed, jõudsid SECini juba 2000. aasta maikuus,“ tunnistas Markopolos jahmunud publikule. Markopolos rääkis, et tema ja mõned ta kolleegid olid kokku pannud graafikuid ja skeeme, pannud kokku arvutisimulatsioone ning uurinud asja Euroopas, kus Madoff suure osa oma rahast kokku ajas:

„Teadsime juba siis, et oleme esitanud SECile piisava hulga kahtlasi asjaolusid ja matemaatilisi tõendeid, et Madoff peatada nüüd ja praegu, kui petuskeemi suurus on vähem kui seitse miljardit.“ Kuna SEC ei reageerinud, kordas Markopolos oma hoiatust 2001. aasta oktoobris. Siis aastail 2005, 2007 ja 2008. Mitte ühelgi korral ei juhtunud midagi. Aeglaselt oma märkmetest lugedes kirjeldas Markopolos aastatepikkust frustratsiooni.

Ma esitasin neile kinkepaberisse pakituna maailma ajaloo suurima Ponzi skeemi ja nad lihtsalt ei suutnud asja korralikult uurida, sest neil oli tegemist tähtsamate asjadega. Kui 50 miljardi dollari suurune petuskeem ei ole SECi prioriteetide seas, siis ma ei taha teada, kes nende prioriteetide järjekorra üle otsustab.

Harry Markopolos eristus kõigist nendest, kes Bernie Madoffi juures midagi haistsid, sellega, et tema ei eeldanud vaikimisi tõe. Ta nägi võhivõõra inimese läbi. Poole istungi pealt küsis üks Kongressi liikmetest, kas Markopolos oleks nõus kolima Washingtoni ja asuma ise SECi juhtima. Ühes maailma suurima finantsskandaali järeltõugetes jäi kumama tunne, et Harry Markopolos on mees, kellelt õppida. Vaikimisi tõe eeldamine on probleem. Just seetõttu pääsevad spioonid ja petturid puhta nahaga.

Kas see ikka on nii? Siinkohal jõuame Tim Levine pettuste ja vaikimisi tõe eeldamise teooria teise ja määrava tähtsusega osani.

2.

Harry Markopolos on kiitsakas ja energiline. Tal on vanust üle keske-a, kuid ta näeb palju noorem välja. Ta on kaasakiskuv ja hakkab inimestele ruttu meeldima, ta räägib palju – kuigi tema naljasoon on selline, mis sunnib vestluse vahel peatuma. Ta kirjeldab ennast

kui obsessiivset: seda sorti inimene, kes pärast sülearvuti kaane avamist klaviatuuri desinfitseeriva lapiga üle käib. Wall Streetil tuntakse seda tüüpi kui kvanti või kvanitatiivanalüütikut, kedagi, kelle suurimaks sõbraks on numbrid. „Minu jaoks on matemaatika tõde,“ ütleb ta ise. Investeerimisvõimalust või ettevõtet analüüsid eelistab ta direktoritega mitte kohtuda, ta ei taha teha sama viga, mis Neville Chamberlain.

Ma tahan neid näha ja nende sõnu kuulda kaudsel teel, selle kaudu, mida nad avalikkuse ees näitavad, nende finantsaruannete kaudu, ning siis võtan ma selle informatsiooni ja analüüsin seda matemaatiliselt, lihtsaid võtteid kasutades ... Tahan jõuda tõeni. Ma ei taha, et mul tekiks kellestki hea arusaam seetõttu, et ta mind meelitab, sest see mõjub mu soovidele ainult negatiivselt.

Markopolos kasvas üles Pennsylvania osariigis Eries, Kreeka immigrantide lapsena. Tema perele kuulus krõbekala ja kartulit pakuvate putkade kett „Arthur Treacher Fish and Chips“. „Mu onud jooksid järele inimestele, kes sõid ega maksnud oma toidu eest. Nad said nad kätte ja töötlesid neid seni, kuni nad maksid,“ meenutab ta.

Mäletan, kuidas mu isa klientidega kakles, neid taga ajas. Nägin, kuidas meilt söögiriistu varastati, mitte midagi väärtuslikku, tavalised noad-kahvlid ... Mäletan, kuidas üks tüüp, hiiglaslik mees, hakkas sööma pooleldi täis taldrikutest, mille kliendid olid letile jätnud, ja mu onu ütles, et see ei ole lubatud. Mees vastas: „Muidugi on, nad ju jätsid selle järele.“ Nii et mu onu läks teisele poole letti, haaras mehel habemest kinni ja hakkas teda püsti sikutama ja muudkui sikutas ja sikutas ... Mina mõtlesin omaette et nüüd on kõik. See tüüp oli kaks korda kaks meetrit suur. Mu onu saab surma. Õnneks tulid teised restorani kliendid appi. Muidu olnuks see mu onule kindel lõpp.

Tavapärane ajalehepoisist miljonäriks saamise lugu räägib aususe ja südikuse lunastavast jõust. Markopolose suust kuulduna on lugu aga niisugune, et varase lapsepõlve kogemused pereäris õpetasid talle, et maailm on sünge ja ohte täis.

*Arthur Treacheris nägin ma väga palju vargusi. Nii muutusin ma oma elu kujundavail teismeliseaastail ja kahekümnendate eluaastate algul väga tundlikuks pettuse suhtes. Lisaks nägin, milleks inimesed võimelised on, sest kui sa tegeled ärijuhtimisega, kaotad sa varguste tõttu viis kuni kuus protsenti oma kasumist. Selline on vannutatud finantspettuseuurijate statistika. Ma ei teadnud sellest nooremana midagi. Vannutatud finantspettuseuurijaid ei olnud olemas. Kuid ma nägin seda ise. Ma nägin, kuidas meie kanale ja krevettidele kasvasid iga natukese aja tagant jalad alla ning nad kõndisid tagauksest välja. Nad loopisid seda kraami kastide kaupa oma tagaistmetele. Need olid meie **töötajad**.*

Ärikoolis õppides sai Harry Markopolos üks kord hindeks A. Markopolos aga kontrollis mudelit, mille järgi professor hindeid arvutas, ning avastas, et õppejõud oli teinud vea. Tema pidanuks hindeks saama A miinuse. Ta esitas professorile kaebuse. Maakleri-firmas oma esimesel töökohal pärast ärikooli tegeles ta registreerimata aktsiate müügiga ning üks töökoha reegleid oli see, et maakler peab igast tehingust teada andma üheksakümne sekundi jooksul. Markopolos avastas, et tema tööandja ootab kauem kui üheksakümmend sekundit. Ta andis omaenda ülemuse järele-vaatajatele üles. *Mitte keegi ei salli kitukaid*, antakse meile varasest east peale teada, kuni me mõistame, et mõnikord toob moraali ja õigluse tagaajamine kaasa karme sotsiaalseid tagajärgi. Isegi kui Markopolos oli lapsepõlves seda kuulnud, ei olnud ta seda kuulda võtnud.

Esimest korda kuulis Markopolos Madoffist kaheksakümnendate aastate lõpus. Riskifond, mille heaks ta töötas, oli märganud Madoffi

imetabaseid kasumeid ning nad soovisid, et Markopolos Madoffi strateegiat jäljendaks. Markopolos üritas. Ta ei saanud aru, milline Madoffi strateegia oli. Madoff väitis, et teenis oma kasumi intensiivselt tuletisinstrumentidega kaubeldes. Nendel turgudel ei olnud aga Madoffist mingitki märki.

„Mina kauplesin samuti igal aastal suure hulga tuletisinstrumentidega, seega olid mul oma suhted suurte pankadega, mis nendega tegelesid,“ meenutab Markopolos.

Helistasin nendele maakleritele, keda teadsin, ja küsisin: „Kas te kauplete Madoffiga?“ Kõik vastasid ei. Tuletisinstrumentidega kaubeldes ei ole sul selliste summadeni jõudmiseks muud võimalust kui kaubelda viie suurima pangaga. Kui viis suurimat pankka ei tea sinu kauplemistest ega näe sinu ettevõtet, siis peab olema tegu Ponzi skeemiga. Nii lihtne see ongi. See ei olnud raske juhtum. Ausalt, ainus, mida ma tegema pidin, oli telefonitoru tõstmine.

Sel hetkel oli Markopolos täpselt samas punktis, kust mitu aastat hiljem leidsid end Renaissance'i töötajad. Ta oli teinud oma arvutused ja tal olid kahtlused. Madoffi äri haises.

Markopolose ja Renaissance'i erinevus seisneb aga selles, et viimased usaldasid süsteemi. Madoff tegutses kogu finantsturu ühes kõige reguleeritumas sektoris. Kui ta asju lihtsalt välja mõtleks, kas ta ei oleks siis juba kellelgi mitmest valitsuse valvekoerast hambus? Nagu ütles ka Renaissance'i tegevdirektor Nat Simons: „Me lihtsalt eeldasime, et keegi pöörab sellele tähelepanu.“

Siinkohal peaks märkima, et Renaissance Technologies rajati kaheksakümnendatel mitme matemaatiku ja koodimurdja koostöös. Aja jooksul on see ilmselt teeninud rohkem kasumit kui ükski teine riskifond. Lauferil, tegevdirektoril, kelle poole Simons nõu saamiseks pöördus, on doktorikraad matemaatikas Princetoni ülikoolist ning ta on kirjutanud raamatuid ja artikleid pealkirjadega

„Harilikud kahemõõtmelised singulaarsused“ ja „Minimaalselt elliptilised singulaarsused“. Renaissance'i töötajad on geeniused. Mitte aga ühes ülitähtsas asjas – samamoodi nagu Levine'i eksperimendi õpilased, kes nägid instruktorit lahkumas, märkasid silmatorkavalt lauale jäetud vastuste ümbrikku ega suutnud neid kahte asja kokku viia ning tuletada, et tegu on kokkumänguga.

Markopolosega olid teised lood. Tal olid täpselt samad faktid, mis olid teistel, kuid temal puudus usk süsteemi. Tema meelest esineb ebaausust ja rumalust kõikjal. „Inimesed on suurte organisatsioonide suhtes liiga usaldavad,“ ütles ta. „Nad usaldavad raamatupidamisfirmasid, mida ei tohiks kunagi usaldada, sest need on ebakompetentsed. Ebakompetentsed on need ainult parimal juhul, halvimal juhul on need ka ebaausad ja kallutavad pettuste poole ning aitavad nendele kaasa, vaadates õigel hetkel kõrvale.“

Ta jätkas: „Arvan, et kindlustusäri on täiesti korrumppeerunud. Neil ei ole olnud mitte mingit järelevalvet, kuid varasid ja kohustusi on neil miljardites.“ Markopolose meelest tegeleb 20–25 protsenti riigiettevõtetest oma finantsaruannetes petmisega. „Tahate veel ühest pettusest rääkida?“ küsis ta korruga täiesti tühja koha pealt. Ta oli just avaldanud oma memuaarid ja võtnud endale ülesandeks litsentsitasudest sotti saada. Ta ütles nende kohta „üks kuradi väljamõeldud jama“. Ning petturitel, keda ta uurib, on finantsaruanded tema sõnade kohaselt „usaldusväärsemad kui mu kirjastajal“.

Ta lisas, et iga kord arsti juures käies tuletab ta endale meelde, et iga tervishoiule kulutatud dollari pealt läheb nelikümmend senti kas pettuseks või lihtsalt raisku.

Ütlen kõigile, kes minu ravimisega kokku puutuvad, et ma olen valgekraest kriminaaluuriija, ning annan neile teada, et meditsiinis on tohutult palju pettusi. Räägin neile statistikast. Lihtsalt selleks, et nad minu või mu perega jamama ei hakkaks.

Markopolose mõistusel ei ole vaja ületada teatud lävendit, enne kui usaldus kahtlusteks muutub. Ta kahtleb algusest peale.

3.

Vene folklooris esineb arhetüüp nimetusega *jurdivõi* ehk püha narr. Pühad narrid on sotsiaalselt sobimatud inimesed – ekstsentrilised, eemaletõukavad, mõnikord isegi hullud –, kellel on siiski ligipääs tõele. Siiski on isegi vale sõna. Tõekuulutaja räägib tõtt, kuna ta on väljahoidetu. Need, kes ühiskondlikku hierarhiasse ei kuulu, saavad vabalt väljendada ebamugavaid tõdesid ning esitada küsimusi asjade kohta, mida enamik meist peab enesestmõistetavateks. Ühes vene valmis vaatab püha narr neitsi Maarja ikooni ja kuulutab selle saatana käetöök. See on kohutav, ketserlik avaldus. Siis viskab keegi ikooni pihta kivi ja selle fassaad hakkab ikkagi murenema, paljastades saatana näo.

Igas kultuuris on oma versioon pühast narrist. Hans Christian Anderseni kuulsas muinasjutus „Keisri uued rõivad“ jalutab keiser tänaval, seljas väidetavasti maagilised riided. Keegi ei ütle midagi, välja arvatud üks poiss, kes hõikab: „Vaadake kuningat! Kuningas on alasti!“ See väike poiss on püha narr. Kangrud, kes keisrile riided müüsid, ütlesid talle, et riideid ei näe need, kes oma tööd hästi ei tee. Seega ei öelnud ükski täiskasvanu midagi, kartuses, et neid peetakse ebakompetentseks. Väikest poissi see aga ei huvitanud. Tänapäeval on pühadele narridele kõige lähedasemad vilepuhujad. Nad ohverdavad oma lojaalsuse institutsioonile ja paljudel juhtudel ohverdavad ka kaaslaste toetuse selleks, et pettust ja valesid paljastada.

Püha narri eristab teistest inimestest erinev ootus pettuse olemasolu suhtes. Tim Levine paneb meile südamele, et reaalsuses esineb valesid harva. Valetab väike osa inimkonnast. Seetõttu ei ole eriti oluline, et me oleme valede äratundmises nii halvad. Kõike arvesse võttes on vaikimisi tõe eeldamine mõistlik. Kui baarileti taga olev inimene ütleb sulle kohvi müües, et kogusumma on 6,74 dollarit, siis võid sa ise kõik üle arvutada, kuid nii hoiad järjekorda kinni ning raiskad kolmkümmend sekundit oma väärtuslikust ajast. Või siis eeldad sa, et müüja räägib sulle tõtt, sest üldjoontes räägib enamik inimesi tõtt.

Seda tegi ka Scott Carmichael. Tal oli kaks valikut. Reg Brown väitis, et Ana Montes käitub kahtlaselt. Ana Montesel aga, vastupidi, oli igale oma teole lihtne selgitus. Ühelt poolt oli võimalik, et üks DIA kõige austatumaid juhtfigure on spioon. Teiselt poolt oli aga suurem võimalus, et Brown oli lihtsalt paranoiline. Carmichael hindas tõenäosust: just seda me vaikimisi tõde eeldades teeme. Nat Simons valis samuti variandi, mis oli tõenäolisem. Madoff *oleks võinud* olla maailma suurim finantspettur, kuid kui suur see tõenäosus oli?

Püha narr on keegi, kes ei mõtle nii. Statistiliselt on valetajad ja petturid harvad nähtused. Püha narri meelest on nad kõikjal.

Meie ühiskonnas on pühasid narre aeg-ajalt vaja. Neil on täita oma roll. Just selle pärast neid romantiseeritakse. Harry Markopolosest sai Madoffi saaga kangelane. Vilepuhujatest tehakse filme. Levine'i teine ja määrav argument on see, et kõik ei saa olla pühad narrid. See oleks katastroof.

Levine väidab, et evolutsiooni käigus ei arenenud inimestel välja keerulisi ja täpseid meetmeid valede äratundmiseks, kuna oma aja kulutamine sellele, et end ümbritsevate inimeste käitumist ja sõnu analüüsida, ei ole seda väärt. Inimeste eelis on just see, et eeldame vähivõõrastelt ausust. Nagu ta ise selle sõnastab, on vaikimisi tõe eeldamise ja petta saamise riski omavaheline suhe ...

... meile suur asi. Kasu, mida me lõikame haavatavusest selle suhtes, et keegi võiks aeg-ajalt meile valetada, on tõhus kommunikatsioon ja sotsiaalne kooskõla. Kasu on üüratu ning võrreldav tasu selle eest triviaalne. Jah, me saame aeg-ajalt petta. See aga on äri tegemise hind.

See kõlab kalgilt, kuna me näeme selgelt Ana Montese ja Bernie Madoffi sarnaste inimeste tekitatud kahju. Levine'i peamine mõte on, et selle strateegia minetamise hind on palju kõrgem.

Kui kõik Wall Streetil käituksid nagu Harry Markopolos, ei oleks Wall Streetil ühtegi pettust – õhk oleks aga kahtlustest ja paranoiasst niivõrd paks, et ka Wall Streeti *ei oleks olemas*.*

4.

2002. aasta suvel reisis Markopolos Euroopasse. Tema ja üks ta kolleeg otsisid uue, alles alustava fondi jaoks investoreid. Ta kohtus varahalduritega Pariisis ja Genfis ning kõikides teistes Lääne-Euroopa pealinnades ning oli hämmelduses sellest, mis ta teada sai. Kõik olid usaldanud oma raha Madoffi hoolde. Elades New Yorgis ja suheldes üksnes Wall Streeti inimestega, oli lihtne eeldada, et Madoff on kohalik fenomen, üks paljudest rikka idaranniku rahavoogude juhtijatest. Markopolos aga mõistis, et Madoff oli siiski rahvusvaheline. Tema pettusele rajatud impeerium oli palju-palju suurem, kui Markopolos oli osanud ette kujutada.

Sel hetkel jõudis Markopolos veendumusele, et tema elu on ohus. Loendamatul arvul rikastel ja mõjuvõimsatel inimestel oli piisavalt

* Pidage. Kas me mitte ei taha, et vastuluureohvitserid oleksid pühad narrid? Kas see pole just amet, kus kõigis ja kõiges kahtlemine oleks loomulik? Üldse mitte. Üks Scott Carmichaeli kurikuulsatest eelkäijatest oli James Angleton, kes juhtis külma sõja viimastel aastakümnetel CIA vastuluureoperatsioone. Angleton oli veendunud, et agentuuri sees kõrgel kohal on Nõukogude mutt. Ta alustas uurimistööd, mis hõlmas 120 CIA ohvitseri. Spiooni ta ei leidnud. Frustreerunud Angleton kutsus paljud Nõukogude osakonna spioonid tagasi. Sajad inimesed, Venemaa spetsialistid, kellel olid Ameerika Ühendriikide suurimast vastasest laiaulatuslikud teadmised ja pikaajaline kogemus, saadeti mujale. Teotahe nõrgenes. Luureohvitserid loobusid uute agentide värbamisest.

Lõpuks vaatas üks Angletoni kõrgel positsioonil olevatest alluvatest tagasi kümne aasta pikkusele paranoiale, mis oli tekitanud palju kahju, ning jõudis viimasele paranoilisele järeldusele: kui sa oleksid Nõukogude spioon ja tahaksid CIA tööd halvata, siis oleks kõige parem viis selleks lasta oma nuhil korraldada pikaajaline kogemus, saadeti mujale. Teotahe nõrgenes. Luureohvitserid loobusid uute agentide värbamisest.

James Angletoni nõiajahi vimane ohver oli James Angleton ise. Ta puksiti 1974. aastal pärast kolmekümmend edukat tööaastat CIAst välja. Kui Scott Carmichael oleks käitunud nagu James Angleton ja kõiki spioneerimises kahtlustanud, siis oleks ka DIA paranoia ning usaldamatuse tõttu kokku kukkunud just nagu CIA Nõukogude Liidu osakond.